

EGEDE-INSTITUTTET FEM ÅR

AV OLAV GUTTORM MYKLEBUST

I januar i år kunne Egede-Instituttet se tilbake på de første fem årene av sin historie. Fem år er et kort tidsrom i en institusjons liv. Men hvor det som her gjelder de *første* fem årene, er det langt nok til å rettferdiggjøre at en stanser opp og stiller et par spørsmål. Har instituttet hevdet sin eksistensrett, resp. innfridd de forventningene en stilte til det? Hvilke resultater kan en peke på? Og hvilke oppgaver står ennå igjen?

Vi skal ikke her innlate oss på noen vurdering av det arbeidet som er utført. En slik vurdering må overlates til andre — når tiden er inne til det. Vi skal bare nevne noen trekk fra det arbeidet som er utført, og knytte noen tanker til dem. I «Norsk Håndbok for Misjon» (1949) har vi gitt en utførlig melding om virksomheten i de første tre årene. De som er interessert i å få nærmere beskjed om bakgrunnen for opprettelsen av instituttet, dets formål, organisasjon, oppgaver osv., viser vi til denne meldingen.

Ifølge grunnreglene skal Egede-Instituttet ha til oppgave «å fremme forståelsen av og interessen for den kristne verdensmisjonen gjennom a) opplysningstiltak av forskjellig art (bibliotek, tidsskrift, statistikk, foredrag, skrifter, film osv.) gjennom hvilke misjonen kan bli kjent og rett verdsatt i det kristne arbeidet og i vårt folk i det hele; b) granskning av misjonsarbeidets — særlig norsk misjonsarbeids — historie, prinsipper, metoder, problemer, oppgaver osv.; c) innsamling og oppbevaring av trykt og utrykt materiale for studiet av misjonen».

Dette formålet har instituttet søkt å virkeliggjøre langs de linjene den siterte paragrafen antyder. De arbeidsmetodene som der er nevnt, gjelder det teoretiske granskingsarbeidet like meget som det praktiske opplysningsarbeidet (selv om de er spesielt nevnt bare i

forbindelse med det siste). Vi skal nedenfor nevne litt om hver enkelt av disse arbeidsmetodene.

Biblioteket hadde ved utgangen av 1950 ca. 2 700 bind. Det er altså fremdeles bare i sin begynnelse. Men et grunnlag er lagt for et norsk spesialbibliotek for misjonsspørsmål. Tidsskrift- og bladavdelingen fortjener å bli nevnt særskilt. Den omfatter i alt 125 periodiske skrifter. En rekke av disse finnes i Norge bare på Egede-Instituttet.

Tidsskriftet — «Norsk Tidsskrift for Misjon» — fullførte med året 1950 sin fjerde årgang. Det har fått en god utbredelse. Det hadde pr. 31. desember 1950 1315 betalende abonnenter. Tidsskriftet har i de fire årene det har eksistert, tatt opp til behandling en lang rekke emner av viktighet og interesse for alle som ønsker å følge med i verdensmisjonen. Det er blitt lagt stor vekt på å gi aktuell orientering både i selve arbeidet og i den stadig voksende litteraturen om dette. For å gjøre enkelte større artikler trykt i «Norsk Tidsskrift for Misjon» tilgjengelig for en videre krets av interesserte, er det startet en spesiell skriftserie: «Særtrykk-serien NOTM». I denne serien er det hittil kommet ut fire skrifter.

Statistikk, vesentlig om norsk misjonsvirksomhet, er blitt samlet og arkivert. Hvert år har samtlige norske misjoner fått seg tilsendt til utfylling et detaljert statistisk skjema. En har også fulgt nøye med i verdensmisjons-statistikken. En del av det innsamlede materialet er blitt trykt (jfr. «Norsk Håndbok for Misjon», 1949).

Foredrag — eller rettere: *forelesninger og foredrag* — er blitt arrangert, særlig i forbindelse med instituttets årssdag (Hans Egedes fødselsdag, 31. januar). Det vil føre for langt å regne opp her navnene på alle de som har holdt forelesninger og foredrag. Vi må innskrenke oss til å nevne navnene på de utenlandske misjonslederne og kirkemennene som i de fem årene det her er tale om, har vært instituttets gjester: biskop Axel Malmstrøm fra Danmark, professor dr. Knut B. Westman, professor dr. Bengt Sundkler og misjonsdirektør Birger Pernow fra Sverige og professor dr. Walter Freytag fra Tyskland.

Av *skrifter* som instituttet har gitt ut på eget forlag, kan vi skjelne mellom disse tre gruppene:

For det første den vitenskapelige serien «Avhandlinger utgitt av Egede-Instituttet». I denne serien er det hittil kommet to publikasjoner: «Misjonstankens gjennombrudd i Norge» I, av Erling Danbolt, og «Norske misjonærer som bibeloversettere», redigert av H. Chr. Mamen.

For det andre den mere populært og aktuelt orienterte serien «Evangeliet i verden i dag». I denne serien er det hittil kommet tre skrifter: «Kristen innsats i en verden i omveltning», av O. G. Myklebust, «Palestina, jødene og vi», av Birger Pernow, og «Muhammedanismen som misjonsproblem», redigert av O. G. Myklebust.

For det tredje en del mere spesielle publikasjoner: «Norsk Håndbok for Misjon», redigert av O. G. Myklebust, «Trophegiene», av Martin Osnes, og to bøker om misjonens plass i undervisningen: «Oppdragelse til misjon», av Bjarne Kvam, og «Misjonen i folkeskolen», av Fredrik Larssen. Dessuten har instituttet gitt ut i hovedkommisjon «Misjonsfilm og folkemening», av Bjarne Kvam.

I denne forbindelsen kan det nevnes at instituttet har gjort forarbeider til utgivelse av en ny utgave av S. Solberg: «Norsk Misjonsatlas». Det var opprinnelig tanken at dette atlaset skulle bli utgitt av Egede-Instituttet som dets første publikasjon, men da det av forskjellige grunner tok lenger tid enn en hadde regnet med, før instituttet ble organisert, overtok Norsk Misjonsråd utgivelsen i 1944.

Instituttet har av økonomiske grunner måtte gi avkall på utgivelsen av flere manuskripter. Et av disse er kommet ut på et dansk forlag.

Det er om de tiltakene som nå er nevnt, at hovedtyngden i instituttets arbeid har samlet seg i de fem årene som er gått. Men arbeidet har på ingen måte vært begrenset til disse tiltakene. Andre oppgaver en har tatt opp, er: prisoppgaver (i alt er fire slike blitt utlyst), formidling av opplysninger (til interesserte her i landet om misjonen verden over og til utenlandske institusjoner, tidsskrifter osv. om norsk misjon), kartotek over norske misjonærer, helseundersøkelse av norske misjonærer, utvalg for misjonsundervisningen i skolen, utvalg for misjonsfilm osv.

Gjennom sine forskjellige virksomhetsgrener — i første rekke tidsskriftet, håndboken og de andre publikasjonene — er Egede-

Instituttet blitt kjent og verdsatt også utenfor vårt eget lands grenser. Flere utenlandske tidsskrifter, aviser og blad har omtalt dette tiltaket, og f. eks. fra dansk side er det blitt foreslått at Egede-Instituttet blir utbygd til et fellesskandinavisk tiltak (jfr. Erik la Cour Halved i Kristeligt Dagblad, København, 25. april 1950). Også i Sverige er en sterkt interessert i å få opprettet «ett på ekumenisk samverkan grundat missionsforskningsinstitut», men som et svensk tiltak (jfr. Bengt Sundkler i Svensk Missionstidskrift 1950 s. 9). En nederlandsk misjonsforsker har kastet fram tanken om et institutt for det europeiske kontinentet i sin helhet (jfr. J. C. Hoekendijk i De Heerbaan 1950 s. 320 f).

Så langt resultatene. Når det gjelder oppgavene, må det først slås fast at også «resultatene» er oppgaver, dvs. ingen av de forskjellige oppgavene instituttet allerede har tatt opp, er virkelig løst, virkelig gjennomført. Det er i høy grad bare tale om en begynnelse, et forsøk. Men det er dernest også spørsmål om å gi seg i kast med nye oppgaver. Vi nevner i fleng: et misjonsleksikon — et oppslagsverk med korte artikler om historiske, teoretiske og praktiske emner, med karter, statistikk osv.; systematiske og stadig à jour-førte fortegnelser over norsk misjonslitteratur og over den viktigste misjonsvitenskapelige litteraturen verden over; håndbøker og lærebøker for misjonsundervisningen i folkeskolen, den høgre skolen, søndagsskolen, ungdomsskolen osv.; en håndbok i misjonsvitenskap for misjonærer; en bok om presten som misjonsarbeider; aktivisering av studentene samt av de forskjellige yrkesgruppene for misjonen; utdeling av stipendier til misjonsstudium og misjonsforskning; organisering av studiekretser og studiekurser, av misjonsmuseum, filmbibliotek, informasjonsbyrå osv. (jfr. O. G. Myklebust: Et norsk misjonsinstitut, Kirke og Kultur 1942, også utkommet som særtrykk).

Skal Egede-Instituttet kunne gjennomføre det program som her er skissert, er det absolutt nødvendig at arbeidet blir mere spesialisert og bedre finansiert.

For det første: Arbeidet må bli *mere spesialisert*. Det bør bli knyttet til instituttet en rekke konsulenter, og disse bør ha ved sin side utvalg sammensatt av folk med særlig kjennskap til de sakene og områdene hvert av dem vil få å behandle. En bør således få kon-

sulenter og utvalg (de første vil naturlig fungere som formenn for de siste) for det vitenskapelige granskingsarbeidet, for spørsmål som angår undervisning og film, presse og kringkasting, for biblioteket, publikasjonene, økonomien osv.

Det er i denne saken dog ikke bare tale om en «systematisk» arbeidsfordeling men også om en «geografisk». Vi trenger konsulenter og utvalg for de forskjellige områdene av verdensmisjonsfeltet: Japan, China, India, Afrika, Madagaskar, Latin-Amerika, den muhammedanske verden osv. I denne forbindelsen vil vi særlig understreke betydningen av en intim kontakt mellom instituttet og misjonsmarkene. Faste korrespondenter bør oppnevnes for de forskjellige feltene. Det er i dag helt umulig for én mann å være orientert om stillingen på alle disse forskjellige områdene, å holde seg à jour med litteraturen som kommer ut om dem osv.

Konsulentene og utvalgene vil representere og formidle den spesielle sakkunnskapen som er så verdifull, ja uunnværlig i et arbeid som det Egede-Instituttet driver. Konsulentene og utvalgene vil både ta seg av oppgaver som styret gir dem, og på eget initiativ komme med forslag til styret. En begynnelse er gjort på dette området, men meget står ennå igjen.

For det andre: Arbeidet må bli *bedre finansiert*. Skal instituttet virkelig kunne realisere sin idé, er det et uavviselig vilkår at det får rikere økonomiske midler til sin rådighet. På hvilken måte dette skal skje, er det ikke mulig å gå nærmere inn på her. Vi vil bare understreke den kjensgjerningen at *Egede-Instituttets årsinntekter utgjør bare 1/2% — en halv prosent — av de samlede årsinntektene for de norske misjonene*. For et misjonsland som Norge burde det være mulig uten større vanskelighet å skaffe til veie de forholdsvis få tusener av kroner som instituttet trenger (i tillegg til renteinntektene av Egede-Fondet og kontingenten fra medlemmene av støttelaget «Egede-Instituttets Venner») for å kunne drive arbeidet på en økonomisk tilfredsstillende måte.

Det er sikkert mange misjonsvenner som med glede ville støtte Egede-Instituttet, abonnere på dets tidsskrift og kjøpe dets publikasjoner, om de kjente bedre til hva det står for og steller med, og om det hadde vært lettere adgang til å ordne med disse tingene. Det

er av den største betydningen for instituttets utvikling, ja eksistens at det ut over hele landet får kontaktmenn og/eller distriktskomiteer som kan ta seg av denne oppgaven.

Hvor viktig alt dette enn er, er det dog noe som er enda viktigere. *Egede-Instituttet må aldri bli et isolert fenomen. Det må bevisst og konsekvent se seg selv og sin virksomhet som et ledd i en større sammenheng. Egede-Instituttet må virkeliggjøre sin idé i verdenssikt.* Vi tenker her først og fremst på de vitenskapelige forskningsoppgavene. I tillegg til vårt eget tiltak er det i det siste desenniet blitt etablert flere sentrer for misjonsgransking i den protestantiske delen av «kristenheten» (Storbritannia, Sverige, Danmark og Nederland), ja også på «misjonsmarkene» (f. eks. i India). Det protestantiske Tyskland har siden 1918 hatt sitt «Deutsche Gesellschaft für Missionswissenschaft». Det er i høy grad nødvendig at alt dette arbeidet blir samordnet. En slik samordning vil kanskje f. eks. for Egede-Instituttet innebære at en må renonsere noe på sin selvstendighet, sitt program og sine planer. Men dette må vi være villige til — av hensyn til helheten og fellesskapet.

Men hvordan skal denne samordningen av studie- og forskningsarbeidet foregå? Det ligger for det første nær å foreslå at det blir etablert en nærmere kontakt mellom de *nordiske* landene. Flere av de oppgavene som ble nevnt ovenfor (som f. eks. misjonsleksikonet), er av den art at det vil være naturlig å løse dem på skandinavisk basis. Sikkert vil det være verdifullt også med et *kontinentalt* samarbeid, omfattende de protestantiske kirkene på det europeiske fastlandet i sin helhet. De kontinentale misjonene har en arv å vareta, et syn å hevde og i det hele et tilskudd å yte til verdensmisjonen som de bevisst og samlet må gå inn for. Men størst behov er det nok for et virkelig *globalt* samarbeid, omfattende den evangeliske kristenheten i alle verdensdeler. Et slikt globalt samarbeid eksisterer allerede. Vi sikter til Det internasjonale misjonsråd som bl. a. også har studium og forskning på sitt program (jfr. rådets forskningssekretariat og forskningskomité, den siste med virkelig internasjonal representasjon). Men den evangeliske verdensmisjonen trenger i den situasjonen den står i i dag, noe mere enn dette. Den trenger noe mere fast og permanent. Den trenger et *institutt*, et virkelig vitenskapelig

og fullt utbygd institutt — på høyde med de ledende institutter i verden, f. eks. for mellomfolkelige spørsmål eller for antropologisk, etnografisk og lingvistisk forskning (jfr. Royal Institute of International Affairs og International Institute of African Languages and Cultures). Den katolske kirken har grunnlagt en rekke institutter for misjonsforskning (Münster, Roma, Louvain, Nijmegen, Freiburg i Sveits, Ottawa osv.). Sammenliknet med de misjonsvitenskapelige bestrebelsene i de protestantiske kirkene må den katolske misjonsgranskningen sies å nyte større anseelse, være bedre organisert og ligge på et høyere nivå.

I et foredrag på den første etterkrigs-konferansen av norske misjonere (Oslo, august 1945) hvor det ble gjort nærmere rede for planen om et norsk misjonsinstitutt, slo vi til lyd for opprettelsen av et internasjonalt institutt for misjonsforskning som samlende instans for det protestantiske arbeidet på dette feltet verden over. Vi foreslo også at som en verdig og varig hyllest til John R. Mott for hans enestående innsats som verdensmisjonens fører i over tre årtier burde hans navn bli knyttet til dette instituttet. Vi vil gjerne gjenta dette forslaget her. Vi trenger virkelig et *John R. Mott International Institute of Missionary Study and Research!* Måtte det ikke vare altfor lenge før det blir en virkelighet!